

Важнейшая задача партийных организаций у западных областей БССР

М. ЗИМЯНИН

За годы послевоенной сталинской пятигодки рабочие западных областей БССР, навечно вызванные Советской властью из ярма помещичья-капиталистического рабства и узьядения з белоруским народом у адзінай Советскай дзяржаве, дабіліся буйнейшых поспехаў у гаспадарчым і культурным будаўніцтве.

Нястомныя айчыныя клопаты большэвіцкай партыі, Советскага ўрада, асабіста таварыша Сталіна дліліся мачымасць рабочым і сялянам западных областей пад кіраўніцтвам партыйных арганізацый пераадолець цяжкія вынікі нямецка-фашысцкай акупацыі, аварыі і рэканструяваць на перадавой тэхніцы асновы будаўніцтва, пераадолець аблічча разбураных ворагам гаспадарства і культуры, пабудавалі 4225 школ, 5 ВНУ і тысячы іншых устаноў культуры, асвоілі зямлю, змаглі павысіць свайго матэрыяльнага аб'ябраўту культурнага ўзроўня.

Партыйныя арганізацыі і Саветы саюзатаў рабочых у западных областях БССР прымаюць плыную работу на камуністычным выхаванню рабочых, згартванню іх давол партыі Леніна — Сталіна і Советскай улады. Рухомыя пачуццёвыя і патрыятычныя, рабочыя западных областей БССР актыўна ўдзельніваюць усемерарыемствы партыі і дзяржавы, самааддана змагаюцца за дзятэрміновае выкананне пяцігадовага плана. Вялікай гістарычнай падзеяй у жыцці рабочых западных областей БССР з'яўляецца развіццё калгаснага руху.

Аднаўленне советскага парадку землекарыстання і паслядоўная палітыка абмежавання і выцяснення кулацтва, аднаўленне існаваўшых да Вялікай Айчынай вайны калгасаў і вялікая эканамічная дапамога Советскага ўрада арганізаваным калгасам, дапамога сялянам-калгаснікам і аднаасобнікам у ліквідацыі разбураўня, якому падверглі іх нямецка-фашысцкія акупанты, шырокае ўцягненне рабочых сялян у гаспадарчае і культурнае будаўніцтва, — усё гэта абумовіла хуткі рост палітычнай актыўнасці і ініцыятывы сялян-беднякоў і сярэднякоў.

Паставіўшы, у суадпаведнасці з указаннямі Цэнтральнага Камітэта ВКП(б), прапаганду калгаснага ладу ў цэнтр усёй масава-палітычнай работы сярод рабочых сялян, партыйныя арганізацыі западных областей БССР умацавалі свае сувязі з масамі, вырастцілі шырокія кадры беспартыйнага актыва, беззаветна адданага партыі Леніна — Сталіна, і накіравалі палітычную актыўнасць рабочага сялянства на развіццё калгаснага ладу. Калі на 1 студзеня 1945 года ў западных раёнах рэспублікі мелася ўсяго 66 калгасаў, то на 1 лістапада 1949 года ўжо створана 4225 калгасаў, аб'ядноўваючых да 200 тысяч сялянскіх гаспадарак. Толькі

за 1949 год колькасць калгасаў у заходніх абласцях павялічылася ў чатыры разы.

Гэта знамянуе найглыбейшыя соцыялістычныя пераўтварэнні на вёсцы, сведчачы аб тым, што сяляне заходніх абласцей БССР усё больш цвёрда і ўпэўнена пераходзяць на шлях калгаснага жыцця. Шырокія масы працоўных сялян відавочна пераконваюцца ў велізарных перавагах калгасаў перад дробнай аднаасобнай гаспадаркай.

Выдатныя перамогі калгаснага ладу ў СССР і значныя поспехі, дасягнутыя ў развіцці маладых калгасаў у заходніх абласцях Беларускай ССР, з'яўляюцца наглядным сведчаннем сілы і жыццёвасці калгаснага ладу. Створаныя ў заходніх абласцях БССР у 1945—48 гг. калгасы дасягнулі значна большага ўзроўню ўраджайнасці, чым аднаасобныя гаспадаркі. Асноўная маса калгасаў дабілася добрых паказчыкаў росту грамадскіх даходаў і размеркавання натуральных і грашовых даходаў на працадні. Па гадавых справаздачах 217 калгасаў відаць, што ў 1948 годзе ў калгасах выдана на адзін працадзень у сярэднім: 2,56 кг зерня, 4,13 кг бульбы і звыш рубля грашмыма. Пры гэтым значна ўзраслі капіталаўкладанні калгасаў у развіццё грамадскай гаспадаркі.

Калгасы заходніх абласцей БССР, здавальняюча, а ў многіх выпадках і пераўтварыліся з асноўнымі сельгасрабамі 1948—49 гг. Многія калгасы заходніх абласцей, напрыклад, калгас імені Леніна, Давышкаўскага раёна, калгас імені Сталіна, Браслаўскага раёна, калгас імені Молатава, Брэсцкага раёна, калгас імені Варашылава, Стаўцоўскага раёна, калгас імені Кданова, Пінскага раёна, калгас імені 18 партызнаў Зэльвскага раёна і рад іншых дасягнулі выдатных паказчыкаў у ўраджайнасці, развіццю грамадскай жывёлагадоўлі, павышэнню якасці і колькасці добрабыту калгаснікаў. Зараз кожны селянін-аднаасобнік можа сам на прыкладзе калгаса ў свайго або суседняга сяляна прымаць удзел у рабоце сельскагаспадарчай арцелі, глыбока азнаёміцца з перавагамі калгаснага жыцця. І ён гэта робіць. Няма цяпер у заходніх абласцях п'воднага працоўнага селяніна, якога-б не захаплялі ідэі калгаснага руху. Ясна, што ў раёнах заходніх абласцей БССР мы маем сур'ёзныя змяненні ў соцыяльна-эканамічнай абстаноўцы, якія зводзяцца да таго, што значная частка сялян-беднякоў і сярэднякоў уступіла на шлях калгаснага жыцця і што яшчэ больш шырокія масы працоўных сялян рыхтуюцца ўступіць у калгасы.

Гэтыя сур'ёзныя поспехі з'яўляюцца вынікам працяглай палітычнай і арганізатарскай работы партыйных арганізацый, якія ў развіцці калгаснага руху кіруюцца ўказаннямі таварыша Сталіна аб правядзенні ленинскай палітыкі выхавання мас, паслядоўна падводзячы сялянскія масы да калгасаў праз насаджэнне кааператыўнай грамадскасці, перакананне іх у перавагах калгаснага ладу.

Партыйныя арганізацыі Браслаўскага, Мядзельскага, Ленінскага, Глубоцкага, Ружанскага, Радашковіцкага, Вілейскага, Докшыцкага, Жабінкаўскага, Давід-Гарадокскага і раду іншых раёнаў, на падставе правільнага ажыццяўлення ленинска-сталінскіх прынцыпаў соцыялістычнага пераўтварэння сельскай гаспадаркі, палепшання работы пярвічных партыйных і комсамольскіх арганізацый, сельскіх саветаў і шырокага прыцягнення сялян да справы калгаснага будаўніцтва, дабіліся аб'яд-

нання ў калгасы ад 50 да 90 процантаў сялянскіх гаспадарак і значных вынікаў па арганізацыйна-гаспадарчаму ўмацаванню калгасаў.

Актыўная работа партыйных і беспартыйных большэвікоў па калектывізацыі і арганізацыйна-гаспадарчаму ўмацаванню калгасаў у заходніх абласцях, усё больш узрастаючая эканамічная дапамога партыі і дзяржавы калгасам, натхняючы прыклад пераможнай барацьбы савецкага калгаснага сялянства за паспяваенны ўздым соцыялістычнай сельскай гаспадаркі прывялі да таго, што ідэі калектывізацыі авалодваюць сьвядомасцю асноўных мас працоўных сялян заходніх абласцей. Сяляне цвёрда перакананы ў тым, што калгасны шлях ёсць адзіны шлях вызвалення ад кулацкай кабалы, ад галечы і абмежаванасці дробнай аднаасобнай гаспадаркі.

Цяпер трэба, каб усе партыйныя арганізацыі, усе партыйныя і беспартыйныя большэвікі поўнасьцю ўсвядомілі, што перавод працоўных сялян на шлях калгаснага жыцця і арганізацыйна-гаспадарчае ўмацаванне калгасаў ёсць наша галоўная гаспадарча-палітычная задача ў заходніх абласцях БССР. Гэта з усёй сілай падкрэсліў адбыўшыся нядаўна III Пленум ЦК КП(б)У, які абмеркаваў пытанне аб становішчы і задачах калгаснага будаўніцтва ў заходніх абласцях БССР. Пленум абавязваў партарганізацыі пераадолець суровыя недахопы ў рабоце, наяўнасць якіх ступамлівае пераходную калектывізацыю і арганізацыйна-гаспадарчае ўмацаванне створаных калгасаў.

Якія гэтыя недахопы?

У радзе раёнаў заходніх абласцей БССР аб'яднанне сялян-беднякоў і сярднякоў у калгасы яшчэ не рэалізавана як галоўная палітычная і гаспадарчая задача партыйных і беспартыйных арганізацый, у кіраўніцтве калектывізацыйнай дапускаюцца элементы самацэку. Гэта перш за ўсё адносіцца да партыйных і савецкіх кіраўнікоў Дзвінскага, Маларыцкага і Беразоўскага раёнаў, Брэсцкай вобласці; Дзятлавіцкага, Казлоўшчынскага і Гарадзішчанскага раёнаў, Баранавіцкай вобласці; Лідскага, Васілішкаўскага і Радуньскага раёнаў, Гродзенскай вобласці; Ів'еўскага і Юрацінскага раёнаў, Маладзечненскай вобласці. Увага куністаў і савецкага актыва ў гэтых раёнах яшчэ не сканцэнтравана ў поўнай меры на масава-палітычнай і арганізатарскай рабоце сярод працоўных сялян па ўцягненню іх у калгасы, работа па калектывізацыі вядзецца нязначнымі сіламі партыйных арганізацый, не носіць сістэматычнага характару, не ахватвае ўсе населеныя пункты, асабліва хутарскія пасяленні. Ва многіх выпадках работа па калектывізацыі перадавяраецца недастаткова падрыхтаваным і нявопытным таварышам. Ёсць факты, калі ўзнікаючыя на вёсках ініцыятыўныя групы сялян, выказаўшых жаданне ўступіць у калгасы, не атрымоўваюць падтрымкі ў справе хутэйшага стварэння калгасаў. Нярэдка бывае, што пасля стварэння калгасаў, аб'ядноўваючых толькі частку сялянскіх гаспадарак населенага пункта, партыйныя арганізацыі спыняюць работу па ўцягненню ў калгас застаўшыхся беднякоў і сярднякоў-аднаасобнікаў.

Першыя поспехі ў развіцці калгаснага руху ў заходніх абласцях стварылі ў некаторай частцы партыйных і савецкіх работнікаў настроі блага-

душа і самасупакоенасці, пераацэнкі дасягнутых вынікаў, што таксама абумовіла параджэнне элементаў самацэка. Кіруючыя партыйныя і савецкія кадры ў заходніх абласцях павінны ў поўнай меры разумець усю шкоднасць і недапусцімасць самацэку ў калгасным будаўніцтве. Большэвікі ні на хвіліну не могуць забываць указанняў таварыша Сталіна ў яго прамове на канферэнцыі аграрнікаў-марксістаў «Да пытанняў аграрнай палітыкі ў СССР», у якой ён падверг сакрушальнаму разгрому «тэорыю» самацэка як тэорыю антымарксісцкую. Таварыш Сталін гаварыў: «Значыць, каб дробнасялянская вёска пайшла за сацыялістычным горадам, неабходна яшчэ апрача ўсяго іншага **насаджаць** у вёсцы буйныя сацыялістычныя гаспадаркі ў выглядзе соўгасаў і калгасаў, як базы сацыялізма, якія могуць **навесці** за сабой на чале з сацыялістычным горадам асноўныя масы сялянства»¹.

Дапускаючы элементы самацэку ў калгасным будаўніцтве, асобныя партыйныя арганізацыі робяць у той-жа час яшчэ больш небяспечныя памылкі, якія выражаюцца ў парушэннях ленінска-сталінскага прынцыпа строгага захавання добраахвотнасці пры ўступленні сялян у калгасы. Такого роду памылкі, хоць яны і маюць адзінкавы характар, усё-ж наносзяць велізарную страту справе калектывізацыі, бо яны толькі адштурхоўваюць сялян ад калгасаў і выкарыстоўваюцца кулацка-нацыяналістычнымі элементамі для арганізацыі калгаснага будаўніцтва. Гэтыя памылкі, якія выразіліся ў спробах адміністравання ў адносінах да працоўных сялян, дэкрэтамі і загадамі калгасаў былі дапушчаны ў Лідскім, Радуньскім і вуськім раёнах і прывялі не да ўзмацнення, а да аслаблення калектывізацыі і гэтых асярэдкаў.

У чым карань гэтых памылак? На іх перагіганне мы знаходзім адказ у артыкулах таварыша Сталіна «Адзас таварышам калгаснікам». Таварыш Сталін указвае, што карань памылак усяляцкім пытанні заключаецца:

«У няправільным падыходзе да сярадняка. У дапушчэнні гвалту ў галіне гаспадарчых адносін з сярадняком. У мяшынні таго, што гаспадарчая змычка з сяраднякімі масамі адбываецца будаванне не на аснове гвалтоўных мер, а на аснове пагаднення з сярадняком, на аснове саюза з сярадняком. У забыцці таго, што асновай калгаснага руху ў даны момант з'яўляецца саюз рабочага класа і беднаты з сярадняком супроць капіталізма наогул, супроць кулацтва ў асаблівасці.

Пакуль наступленне вялося супроць кулацтва ў адзіным фронце з сярадняком, усё ішло добра. Але калі некаторыя нашы таварышы, ап'янёныя поспехамі, сталі непрыкметна спаўзаць са шляху наступлення на кулака на шлях барацьбы з сярадняком, калі яны, у пагоні за высокім процантам калектывізацыі, сталі прымяняць да сярадняка гвалт, пазбаўляючы яго выбарчага права, «раскулачваючы» і экспрапрыруючы яго, — наступленне стала скрыўляцца, адзіны фронт з сярадняком стаў падрывацца і, ясная справа, кулак атрымаў магчымасць паправаць зноў стаць на ногі.

Забыліся, што гвалт, неабходны і карысны ў справе барацьбы з нашымі класавымі ворагамі, недапушчальны і згубны ў адносінах сярадняка, які з'яўляецца нашым саюзнікам.

Забыліся, што кавалерыйскія наскокі, неабходныя і карысныя для вырашэння задач ваеннага характару, непрыгодны і згубны пры вырашэнні задач калгаснага будаўніцтва, арганізуемага к таму-ж у саюзе з сярадняком»².

¹ І. Сталін. Пытанні ленінізма, 11 выд., стар. 266.

² Там-жа, стар. 289—290.

Рад сур'ёзных недахопаў дапускаецца партыйнымі арганізацыямі і ў справе арганізацыйна-гаспадарчага ўмацавання калгасаў у заходніх абласцях БССР. Некаторыя партыйныя арганізацыі яшчэ не надалі сур'ёзнага значэння арганізацыйна-гаспадарчаму ўмацаванню калгасаў, не пранікліся ўсёй паўнотой адказнасці за становішча і развіццё калгасаў, глыбока яшчэ не ўваходзяць ва ўсе дэталі калгаснага жыцця, тады як арганізацыйна-гаспадарчае ўмацаванне калгасаў з'яўляецца галоўнай задачай партыі ў калгасным будаўніцтве.

Ствараючы калгасы, некаторыя нашы таварышы лічаць сваю галоўную задачу вырашанай і прадастаўляюць гэтыя маладыя калгасы, іх кіруючыя кадры самім сабе. Ва многіх калгасах, створаных у 1949 годзе, гаспадарка яшчэ як след не ўпарадкавана: не прыведзена ў парадак калгаснае землекарыстанне, грамадскія землі не адмежаваны ад прысядзібных, часта не аграмаджаны асноўныя сродкі вытворчасці, насенне, кармы, жывёлагадоўчыя фермы разгортваюцца павольна, не ўдзяляецца сур'ёзнай увагі будаўніцтву грамадскіх гаспадарчых пабудов. У значнай частцы калгасаў не складзены гадавыя вытворчыя планы, адсутнічаюць рабочыя планы, не зацверджаны нормы выпрацоўкі і расцэнкі работ, г. зн. не выканана тая частка работы, якая з'яўляецца з самага пачатку жыццява неабходнай для кіравання бліжэйшай гаспадаркі. У асобных выпадках, дапушчаных у Міорскім, Невіжскім, Столінскім раёнах, ва ўноў створаных калгасах і часта працягла часу нават Статут сельскагаспадарчай арцелі не абмяркоўваўся на агульных сходах калгаснікаў.

У выніку такой арганізацыйнай неўпарадкаванасці грамадская гаспадарка і, перш за ўсё, праца калгаснікаў ва многіх маладых калгасах арганізаваны незадавальняюча, некаторыя частка калгаснікаў знаходзіцца ў баку ад грамадскай працы.

Да апошняга часу рад партыйных арганізацый і кіраўнікоў калгасаў недаацэньваюць важнасць строгага захавання Статута сельскагаспадарчай арцелі з першага дня існавання кожнага калгаса, не ажыццяўляе строгага кантролю за яго выкананнем і прымірэнча адносіцца да парушэнняў Статута, у выніку чаго ў асобных калгасах Клецкага, Пружанскага, Дамачэўскага і другіх раёнаў мелі месца факты незаконнага пашырэння прысядзібных участкаў і іншых спроб раскрадання грамадскіх зямель калгасаў, парушэнняў унутрыкалгаснай дэмакратыі, разбазарвання працадзён.

Факты парушэння Статута сельскагаспадарчай арцелі сведчаць аб тым, што кіраўнікі асобных партыйных і савецкіх арганізацый недаацэньваюць рашаючае значэнне стражэйшага захавання Статута сельскагаспадарчай арцелі ва ўсёй рабоце па арганізацыйна-гаспадарчаму ўмацаванню калгасаў, забываюць, што парушэнні Статута сельскагаспадарчай арцелі з'яўляюцца глыбока шкоднымі для калгасаў, для ўсёй справы сацыялістычнага будаўніцтва.

З поўным тэкстам дакумента можна азнаёміцца ў
бібліятэцы